

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

KD

20 JAN. 2010

200905396-46

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref
200905396

Vår ref
200904961-/ELU

Dato
19 .01.2010

Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning - Høring

Vi viser til tidligere korrespondanse i saken, sist vårt brev til Kunnskapsdepartementet av 8. januar 2010. Vi ber om at nevnte brev utgår og oversender følgende merknader til høringen:

Generelt mener Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) det er viktig at det legges til rette for en god grunnskolelærerutdanning. Utkast til forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningen legger et godt grunnlag for å sikre god kompetanse hos dem som skal undervise i grunnskolen.

HOD etterlyser imidlertid hvordan forskriften skal sikre at lærerne har kunnskap om helsefremmende arbeid og hvordan de kan bidra til at elevene har et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, i tråd med opplæringsloven og "Læringsplakaten". HOD foreslår derfor at det i § 2 om "Læringsutbytte" inkluderes punkter om helse og helsefremmede arbeid.

I tillegg vil departementet benytte anledningen til å be om at Kunnskapsdepartementet vurderer å inkludere helsefremmende arbeid som tema i faget pedagogikk og elevkunnskap når de nasjonale retningslinjene for fagene skal fastsettes.

HOD har to konkrete forslag til endringer i forskriftens § 2 "Læringsutbytte" under del tre "Felles læringsutbytte for kandidater i begge utdanningsløp":

KUNNSKAP: Nytt strekpunkt foreslås tilføyd:

Postadresse
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Einar Gerhardsens plass 3

Telefon
22 24 90 90
Org no.
983 887 406

Administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 95 77

Saksbehandler
E.Lien Utstumo
22 24 84 43

- *Kandidaten har kunnskap om faktorer som påvirker barns helse og trivsel, helsefremmende arbeid og dets betydning for læringsmiljø og utjevning av sosiale forskjeller.*

FERDIGHETER: her foreslås *helsefremmende* tilføyd i andre strekpunkt slik:

- Kandidaten kan tilrettelegge for og lede gode, *helsefremmende* og kreative læringsmiljøer

Bakgrunn og begrunnelse:

Opplæringsloven § 9a-1 innebærer at "alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring".

Det vises også til *Forskrift for miljørettet helsevern i barnehager og skoler* forankret i kommunehelsetjenesteloven. Forskriftens formål er å bidra til at miljøet i bl.a. barnehager og skoler fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade.

HOD ser ikke at høringsutkastet om forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningen inneholder punkter som bidrar til å gi lærerstudentene kompetanse for å sikre at dette oppfylles.

St. meld. nr. 11 (2008-2009) *Læreren, Rollen og Utdanningen* innledes med regjeringens mål om at skolen skal bidra til å ruste barn og unge til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre. Skolen skal videre bidra til dannelse, sosial mestring og selvstendighet. Det nye faget pedagogikk og elevkunnskap skal "sette de kommende lærerne i stand til å møte elevenes sosiale problemer og andre forhold som hemmer læring." Dette er elementer som har sammenheng med helsefremmende arbeid.

St.meld. nr 20 (2006-2007) *Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller* viser til skolen som en sentral arena for å utjevne sosiale forskjeller i helse. Helseatferd som kosthold, fysisk aktivitet, tobakk og alkohol har betydning for den økende forekomsten av overvekt og fedme, type 2-diabetes, hjerte- og karsykdommer og kreft. Det er sosiale forskjeller både i sykdomsforekomst og helseatferd. Helsevaner skapes tidlig, og en helsemessig god utvikling i barneårene er en av de viktigste byggesteinene for helse gjennom livet. God fysisk og psykisk helse vil også være et godt grunnlag for læring på samme måte som læring og utdanning har betydning for helsen. Med utvidet skoledag, stor vekt på "tunge skolefag" og økende sosiale forskjeller i samfunnet mener departementet det er viktig å bevisstgjøre lærerstudentene på elevenes ulike forutsetninger for læring og lærerens ansvar for å bidra til helhetlig læring gjennom blant annet å se sammenhengen mellom helse, trivsel og læring. Det vises her også til St. meld nr 16 (2006-2007) og *ingen sto igjen Tidlig innsats for livslang læring*, der det vises til utdannings-systemets betydning for og ansvar for å bidra til sosial utjevning, og fokus på at alle skal

tilegne seg grunnleggende ferdigheter, kunnskaper og holdninger. I dette ligger også ferdigheter, kunnskaper om og holdninger til helse og helseatferd. Skolen har en rolle i å gi elevene dagliglivskompetanse som gjør dem i stand til å ta vare på egen helse, samtidig som skolen må legge til rette for at elevene gis mulighet til å ta sunne valg og ha en sunn helseatferd. Dette vil særlig være viktig for barn fra hjem med dårlige levekår og /eller ugunstige levevaner. Da bør lærerne ha kompetanse på dette.

I St.meld. nr 31. 2007-2008 *Kvalitet i skolen* vises det til utviklingen mot en mer helhetlig skoledag, som også inkluderer mer fysisk aktivitet og tid til måltider. Forsøkene med utvidet skoledag legger vekt på blant annet gode forutsetninger for læring gjennom måltider, fysisk aktivitet og leksehjelp.

Evalueringen fra forsøkene med utvidet skoledag 2007-2008 viste positive resultater der tilrettelegging for fysisk aktivitet, gode rammer for måltider og leksehjelp i stor grad ble vurdert som tiltak som kan fremme faglig utbytte. Evalueringsrapporten viser til at lærere rapporterer om "en mer helhetlig forståelse av barnet som kommer til skolen med både hode og kropp og erkjennelse av at barns kropp ikke står i motsetning til læring men må tas med i tilretteleggingen av en lengre skoledag". For eksempel ble måltid sett som en måte å styrke skolens læringsmiljø på samt fremme sosial kompetanse og allmennutdanning. Dette er også kommet fram i tilbakemeldinger i tilknytning til evaluering av gratis frukt og grønt i skolen. Det er derfor beklagelig at det i følge siste evalueringsrapport fra prosjektet "fysisk aktivitet og måltider i skolen" er så mye som en tredjedel av skolene som ikke innfrir anbefalingen om 20 minutters spisetid.

Det er viktig at lærerne har kunnskap om og forståelse for måltidets betydning både for sosial kompetanse, læringsmiljø og konsentrasjon. I evalueringsrapporten vises det til at "fra et læringsperspektiv vurderes både fysisk aktivitet og måltider som viktige ramme-faktorer for å fremme konsentrasjon og læring." Flere studier dokumenterer også at det er sammenheng med elevenes ernæringsmessige inntak og deres skoleprestasjoner, og litteraturstudier har vist at det er en positiv sammenheng mellom fysisk aktivitet og skoleprestasjoner.

HOD viser også til innføringen av to uketimer til fysisk aktivitet på barnetrinnet som et ledd i å gi en mer variert skoledag og bedre læringsutbytte for elevene. Dette er bra og et viktig skritt på veien mot en time daglig fysisk aktivitet. For at tiltaket skal ha ønsket effekt og bidra til økt aktivitetsnivået hos de som er minst aktive, er det viktig at lærerne har kunnskap om helsefremmende arbeid generelt og levevaner spesielt som påvirker helse og læring, som bl.a. fysisk aktivitet og kosthold.

Nasjonale retningslinjer

Det framgår av høringsnotatet at rammeplanutvalget skal oversende utkast til nasjonale retningslinjer for fagene til Kunnskapsdepartementet innen 20. januar 2010. HOD ber med bakgrunn i argumentasjonen og henvisningene foran at det i faget "Pedagogikk og

elevkunnskap” inkluderer tema om helsefremmende arbeid, der levevaneområder som fysisk aktivitet, kosthold, tobakk, rus og psykisk helse inkluderes.

Med vennlig hilsen

Bjørn Astad e.f.
avdelingsdirektør

E.Lien Utstumo
rådgiver